

Til § 19.

Reglerne om erstatning for grundvandstands-sænkning findes i 1926-lovens § 6, stk. 1, nr. 5. I KF § 11, nr. 6, foreslås fastere regler herom; disse regler er i det væsentlige optaget i nærværende forslags § 19. Om spørgsmålet i almindelighed henvises til de almindelige bemærkninger afsnit 3.

Stk. 1, der indeholder den almindelige regel om erstatningspligten, svarer i det væsentlige til indledningsafsnittet i KF § 11, nr. 6. Man har dog fremhævet, at erstatningspligten også omfatter skade, der indtræder ved prøveboringer eller prøve-pumpninger; dette stemmer med gældende praksis. Man har endvidere udeladt den bestemmelse, som KF i overensstemmelse med 1926-loven indeholder om, at erstatningen skal nedsættes med den værdiforøgelse, som den skadelidende ejendom skønnes at opnå ved vandforsyningsanlægget. Der henvises herved til betragtningerne side 37-47, herunder særligt side 45-47, i l. betænkning vedrørende gennemgang af ekspropriationslovgivningen, afgivet i maj 1963 af en kommission, som nedsattes af ministeriet for offentlige arbejder den 14. februar 1956. I overensstemmelse med denne kommissions betænkning må det afhænge af forholdene i det enkelte tilfælde, om erstatningen bør nedsættes med værdiforøgelsen eller ej.

Om den almindelige erstatningsregel i stk. 1 skal i øvrigt anføres:

1926-lovens erstatningsregel omfatter kun anlæg, der kræver tilladelse fra en landvæsenskommission; erstatningsspørgsmålet afgøres af landvæsenskommissionen, jfr. § 6, stk. 1, nr. 5, og § 9. Vandindvinding af så begrænset omfang, at den ikke kræver landvæsenskommissionstilladelse, kan efter gældende ret næppe i almindelighed føre til erstatning for grundvandstandssænkning efter naboretsregler; erstatningspligt kan kun antages at opstå, hvis vedkommende brønd eller boring anbringes eller benyttes hensynsløst — culpøst — og spørgsmålet behøver da under de almindelige domstole. KF's regler om erstatningspligt for grundvandstands-sænkning omfatter på tilsvarende måde som hovedregel kun anlæg, der kræver landvæsenskommissionstilladelse; anlæg der ikke kræver tilladelse eller alene kræver tilladelse fra en kommunalbestyrelse, antages som hovedregel ikke at medføre erstatningspligt, jfr. med hensyn til de af nærværende lovforslags § 12 omfattede anlæg 1961-betænkningens side 34, spalte 1. I KF § 2, stk. 5, 2. punktum, gives dog en regel om erstatning i visse tilfælde af hensynsløs anbringelse af anlæg, der omfattes af nærværende forslags § 12. Indenrigsministeriet har fundet det rettest i det hele at undlade at give regler om sådan

erstatningspligt for anlæg, der omfattes af §§ 11 og 12; disse erstatningsspørgsmål må herefter i alle tilfælde bedømmes efter almindelige erstatningsregler og behandles af de almindelige domstole.

I overensstemmelse med KF omfatter § 19, stk. 1, kun skade i bestående forhold. Det vil kunne være forskelligt, hvilket tidspunkt der i så henseende bør lægges vægt på. Hvis et større vandforsyningsanlæg tillades ved en kendelse, og der derefter går en række år, før anlægget er fuldført, og dets virkning på grundvandstanden er slået igennem, vil det formentlig ofte være naturligt at lægge vægt på kendelsens tidspunkt. Hvis en grundejer efter kendelsen, men før grundvandstandssænkningen, anskaffer en almindelig centrifugalpumpe med begrænset sugehøjde til sin brønd, og vandstandssænkningen nødvendigvis udskiftning med en anden pumpe-type, bør han således næppe kunne få erstatning for udgifterne herved. Hvis en grundejer på den anden side lægger drænrør i en tørveeng i denne periode, og rørene siden bliver ødelagt, fordi jordlagene sætter sig som følge af udtørringen, bør han muligt kunne få erstatning for udgifterne ved den nødvendige retablering af drænsystemet, idet han næppe ved hensigtsmæssige foranstaltninger kunne have garderet sig mod en sådan skade; tilsvarende gælder, hvis en gartner har etableret sig i perioden, og hans jord revner som følge af udtørringen. Hvis et vandforsyningsanlæg ulovligt er anlagt uden landvæsensretstilladelse, og denne først gives under en senere erstatningssag, kan der formentlig være grund til at lægge vægt på tidspunktet for vandindvindingen, hvis den skadelidende har kendt den eller burde have kendt den, men i øvrigt må kendelsens tidspunkt formentlig være afgørende.

Der har i praksis været spørgsmål om erstatningsforpligtelsen i forbindelse med de i bemærkningerne til § 18 omtalte overløb. Der må formentlig i sådanne tilfælde gives en erstatning til tilvejebringelse af nyt vandapparat i stedet for det tidligere, men spørgsmålet har været, om det er tilstrækkeligt at etablere en simpel brønd, eller om der bør tilvejebringes et automatisk fungerende vandapparat, der gør det muligt for kreaturer fortsat at vande sig selv, men som på den anden side eventuelt kan være så bekosteligt, at det kan stå i misforhold til vedkommende jordstykkets værdi. Spørgsmålet forelå i den i U.f.R. 1952, side 452, nævnte sag (1961-betænkningen, side 114, nr. 48).

Sagen kan rejse spørgsmål om, hvorvidt der kan gives erstatning for skade på et indvindingsanlæg, når der ikke er søgt den fornødne tilladelse til anlægget. I praksis har man undertiden nægtet erstatning til anlæg, der ikke havde den fornødne til-